

Звіт про наукову діяльність за 2012 рік за період з 01.01.2012 року до 31.12.2012 року

1. Досягнення провідних наукових шкіл

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Колектив Інституту історії, етнології і археології Карпат під керівництвом професора Кугутяка М. В. працює над темою «Духовна культура стародавнього населення Карпат: скельно-печерні святилища, культові камені, петрогліфи». Її дослідженням займаються доц. Томенчук Б. П., старш. викл. Кочкін І. Т., доцент Паньків М.І., проф. Сіреджук П.С., асистент Гавадзин В. В. Колективом Інституту започатковано комплексні стаціонарні і розвідкові дослідження Карпатського регіону в адміністративних межах Івано-Франківської області. Проведено обстеження кам'яних старожитностей Українських Карпат, досліджено стародавні монастирі та городища області. У даний час Інститут веде роботу по реалізації Програми другого етапу історико-археологічних і етнографічних досліджень Карпатського регіону (Івано-Франківська область) на 2013 – 2015 роки «Старожитності Покуття». Ця Програма є логічним продовженням попередньої обласної програми «Етнокультурні процеси в Карпатському регіоні (Івано-Франківська область) на 2008 – 2011 роки» за № 515-20/2008, затвердженої 28 березня 2008 р. Мета Програми полягає у дослідженні складних етнокультурних процесів у Прикарпатському регіоні від найдавніших часів до сьогодення шляхом виявлення і вивчення старожитностей, збереження традиційної самобутності, що сприяє відновленню історичної пам'яті і популяризації етнокультурної спадщини населення Карпат.

У навчально-науковому Інституті історії, етнології і археології Карпат діє три відділи: історії, етнології і археології. Кожен відділ працює за кількома темами. Відділ археології займається дослідженням тем – «Транскарпатські шляхи в міграційних процесах і торгівельних зносинах (неоліт – середньовіччя)» (керівник – доц. Томенчук Б. П.). За звітний період: а). Проведено обстеження окремих ділянок транскарпатського шляху через Яблунецький перевал. Зокрема, між Добротомом і Заріччям, між Яремчем і Каменем Довбуша (Ямна), в районі самого Яблунецького перевалу. Археологічні розвідкові дослідження дозволили виявити окремі збережені ділянки давньої дороги і місця, пов'язані з інфраструктурою і функціонуванням в епоху середньовіччя. Складено відповідні карти і картосхеми. Проведено фотографування. Роботи проводились спільно з Кугутяком М.В. б). Проведено аналіз картографічного матеріалу по даній темі та опрацьовано відповідну наукову літературу.

- «Городища Гуцульщини» (керівник доц. Томенчук Б.П.) Проведено археологічні обстеження городищ в Косівському, Надвірнянському, Коломийському, Рожнятівському, Богородчанському районах. Зокрема, в селах Старі Кути, Печеніжин, Фітьків, Назавизів, Надвірна, Середній Майдан, Спас, Нижній Струтин. Складено відповідні плани і картосхеми. На городищах Назавизів, Фітьків проведено розвідкові розкопки (керівник М. Кугутяк). Продовжується дослідження Давнього Галича на території с. Шевченкове Галицького району, а також проводились археологічні обстеження Манявського Скиту (с. Манява Богородчанського району) на предмет виявлення стародавнього монастирського кладовища. Кочкін І.Т. керував роботами загону по дослідженню середньовічних замків Карпатської археологічної експедиції Прикарпатського національного університету та Інституту історії, етнології і археології Карпат (науковий керівник експедиції – проф. М.В.Кугутяк) спільно з Дочірнім підприємством «Культурна спадщина Прикарпаття» охоронної археологічної служби України Інституту археології НАНУ (директор підприємства Романець В.Ф.). Загін у червні 2012 р. здійснював розкопачні роботи на території Станіславської фортеці («Гетманські вали»). Закладено 4 шурфи. Було обстежено археологічні об'єкти киево-руської доби та нового й новітнього часу поблизу села Підпечари Тисменицького району, об'єкти новітньої історії – військові кладовища часів Першої та Другої світових воєн в селах Глибока Коломийського, Милування Тисменицького, Прибилів Тлумацького, Криворівня Верховинського, Лючки, Соколівка Косівського, Ланчин, Саджавка Надвірнянського району, а також поблизу селищ Ворохта, Яремче, села Микуличин. Також Кочкін І.Т. брав участь у проведенні ексгумаційних робіт поблизу селища Делятин Надвірнянського району та на території Меморіального скверу в Івано-Франківську.

- «Культові пам'ятки Українських Карпат» (кер. проф. Кугутяк М. В.) Науковою етнографічно-археологічною експедицією «Карпати-Дністер» проведено комплексне обстеження гірських районів Івано-Франківської області на предмет виявлення, опису, систематизації й каталогізації природних історико-культурних об'єктів, культових каменів, наскельних петрогліфів, скельно-печерних святилищ; написано серію статей по проблемі; проводяться дослідження стародавніх монастирів і городищ у Карпатському регіоні та на Покутті. Зокрема, було обстежено стародавній монастир в с. Підгороддя Рогатинського району.

- «Стародавні виробничі комплекси Гуцульщини» (керівник старш. викл. Кочкін І. Т.). Оглянуті місця солевидобутку в с. Добротів, Лоева Надвірнянського району, Космач, Пістинь, Уторопи Косівського району, здійснена графічна і фотофіксація обстежуваних об'єктів. Здійснювалося картографування пам'яток.

Відділ етнології: - «Топонімія Гуцульщини як історичне джерело» (керівник – доц. Паньків М.І.). Проводиться збір польових матеріалів та їх обробка у Долинському, Рожнятівському, Тисменицькому, Галицькому, Снитинському, Городенківському і Тлумацькому районах Івано-Франківської області. - «Традиційна культура Гуцульщини» (керівник доц. Паньків М.І.). Опрацювання літератури Національної бібліотеки імені Василя Стефаника, Відділу Карпатознавства Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, Національної бібліотеки Республіки Польща, Бібліотеки Варшавського університету; написання статей та участь у наукових конференціях.

Відділ історії: - «Середньовічні оборонні комплекси Гуцульщини» (керівник проф. Сіреджук П.С.). Проведено пошук документів до історії фортифікації у південно-східних Карпатах та на території Покуття доби Середньовіччя.

Проведено компаративні дослідження фортифікаційних споруд на основі співставлення словацького і угорського матеріалів.

За 2012 р. колективом навчально-наукового Інституту історії, етнології і археології Карпат підготовлено до друку 3-томне видання “Великий Скит у Карпатах”. Дана праця містить детальний огляд історіографії, розкриває історію виникнення, діяльності, закриття та відновлення Скиту Манявського, подає детальну інформацію про археологічне обстеження Великого Скиту, його мистецьку та культурну спадщину. Науковий текст видання супроводжується багатим ілюстративним матеріалом. Особливу цінність становлять вміщені у виданні тексти унікальних документів та матеріалів, рукописів, що зберігаються в Цетральному державному історичному архіві України у м. Львові, Державному архіві Івано-Франківської області, Державному архіві Чернівецької області, Відділі рукописів Національної бібліотеки Республіки Румунія (м. Бухарест, Румунія), Відділі рукописів бібліотеки Ягелонського університету (м. Краків, Польща), Архіві давніх актів у м. Варшава (Польща), а також рукописи з Сучавського монастиря (Румунія), монастирів о. Афон (Греція). Монографія “Великий Скит у Карпатах” є одним з перших в сучасній українській історіографії фахових наукових видань з історії Скиту Манявського, історико-культурологічним і суспільно-значимим проектом загальнонаціональної ваги.

2. Аналіз даних про співробітництво з Національною академією наук та Академією педагогічних наук України.

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Співробітництво з Інститутом народознавства НАН України, Інститутом археології НАН України та Інститутом історії НАН України.

5. Інші форми наукової діяльності (робота спеціалізованих вчених, експертних рад, рецензування та опонування дисертацій тощо).

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Кугутяк М.В.: - голова спеціалізованої вченої ради Д.20.051.05 -головний редактор Всеукраїнського наукового і культурно-просвітницького краєзнавчого часопису «Галичина». - головний редактор Вісника Прикарпатського університету, Серія «Історія». - головний редактор наукового збірника «Карпати: Людина. Етнос. Цивілізація» - головний редактор наукового збірника «Студентські зошити» - голова вченої ради Інституту історії, етнології і археології Карпат.

6. Аспірантура, докторантура, здобувачі

6.1. Захист дисертацій випускниками аспірантури і докторантури.

6.2. Аспірантура та докторантура

7. Публікації (поза держбюджетною, грантовою, госпдоговірною тематикою)

7.1. Монографії

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Сіреджук П. Німецька спільнота міста / Петро Сіреджук // Станіславів. Станіслав. Івано-Франківськ. До 350-річчя Івано-Франківська. 1662-2012. - Івано-Франківськ-Київ-Львів: Манускрипт, 2012. - С. 178-185	0.50

Вчені підрозділу видали **1 монографії** загальним обсягом 0.5 друк. арк.

7.2. Підручники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 підручників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.3. Навчальні посібники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 навчальних посібників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.4. Вісники

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.

Вчені підрозділу видали **0 вісників** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.5. Збірники наукових праць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
----	----------------------	---------------

Вчені підрозділу видали **0 збірників наукових праць** загальним обсягом 0 друк. арк.

7.6. Інші наукові видання (навчально-методичні видання для внутрішнього використання, словники, переклади наукових праць, видані матеріали конференцій)

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Гавадзин В.В. Ритуальний вогонь на Благовіщення в Карпатах: архаїчне в модерній етнокультурі / В.В.Гавадзин // Соціально-політичні і культурні проблеми сучасності: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. - Сімферополь: ДИАЙПИ, 2012. - С. 45-49	0.30
2	Гавадзин В., Гавадзин В. Сакральна-духовна спадщина Тисмениці / Володимир Гавадзин, Василь Гавадзин // Тисмениця в минулому та сучасному: історія, економіка і культура: Матеріали наукової краєзнавчої конференції, присвяченої 950-річчю заснування м. Тисмениці. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. - С. 199-204.	0.40
3	Дмитрук І. Традиційна культура гуцулів в етнографічних дослідженнях західної української діаспори / І.Дмитрук // Традиційна культура діаспори. Збірка наукових праць. Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – С. 117-126.	0.50
4	Сіреджук П. Тисменицький замок / Петро Сіреджук // Тисмениця в минулому та сучасному: історія, економіка і культура. Матеріали наукової краєзнавчої конференції, присвяченої 950-річчю заснування м. Тисмениці. 18 травня 2012. - Івано-Франківськ-Тисмениця. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. - С. 11-13.	0.10
5	Томенчук Б.П. Давній Галич в новітніх археологічних дослідженнях / Богдан Томенчук // Князівства Галицької і Волинської земель в міжнародних відносинах XI-XIV століть. Матеріали II Міжнародної наукової конференції, Івано-Франківськ, 20-22 жовтня 2011 р. - Краків, 2012. - С. 185-198	0.50

Вчені підрозділу видали **5 інших наукових видань** загальним обсягом 1.8 друк. арк.

7.7. Статей, опублікованих у наукових виданнях — 9 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
1	Дмитрук І. Гуцульщина в польських етнографічних дослідженнях другої половини XIX – першої половини XX ст. / І.Дмитрук // Галичина. – 2011. - № 18-19. – С. 304-312.	0.50
2	Лисенко С., Макарович П., Кочкін І., Шкляревський Є. Попередні результати досліджень курганного могильника Буківна у 2010-2012 рр. / Сергій Лисенко, Пшемислав Макарович, Ігор Кочкін, Євген Шкляревський // Карпати: людина, етнос, цивілізація. – 2010. - №4.	1.0
3	Лысенко С.Д., Макарович П., Кочкин И.Т., Шкляревский Е.И. Предварительные результаты исследований могильника Буковна / С.Д. Лысенко, П. Макарович, И.Т. Кочкин, Е.И. Шкляревский // АДУ 2010. – К. - Полтава, 2011. – С. 226 - 228.	0.20
4	Паньків М. Топоніми, мікротопоніми, легенди як вияв етнокультурної пам'яті про татаро-турські набіги на Прикарпаття (XV - XVII ст.) / Михайло Паньків // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - 2012. - Вип. 4.	0.80
5	Сіреджук П. 100 років тому: що писали газети / Петро Сіреджук // Гуцульська Україна. - 2012. - № 003 (квітень). - С. 2.	0.10
6	Сіреджук П. Відомі і невідомі скрижалі Манявського Скиту / Петро Сіреджук // Карпати: людина, етнос, цивілізація. - 2011. - Вип. 3. - С. 27-35	0.50
7	Сіреджук П. З хронології подій 1912 р. / Петро Сіреджук // Гражда. - 2012. - № 1. - С. 34-45.	0.50
8	Сіреджук П. Лючинські замки / Петро Сіреджук // Гуцульська Україна. - 2012. - № 003 (квітень). - С. 2.	0.10
9	Сіреджук П. Твердиня над Бистрицею / Петро Сіреджук // Вперед. - 2012. - 7 вересня. - С. 3.	0.10

7.7.1. Статей з імпаکت-фактором, опублікованих у наукових виданнях — 0 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
----	----------------------	---------------

7.8. Тези доповідей на конференціях — 0 одиниць

No	Бібліографічний опис	Друк. арк.
----	----------------------	---------------

8. Організація і проведення конференцій: стислий звіт про проведення конференцій на базі університету

Назва конференції	На базі якого закладу проведено	Термін; К-сть учасників (іногородніх)	Заклади, які брали участь
Всеукраїнська науково-практична конференція 'Космач в історії й культурі Гуцульщини і України: до 600-річчя першої писемної згадки'	с. Космач Косівського району Івано-Франківській області, будинок культури села.	13.07.2012 13.07.2012 27(8)	Івано-Франківська обласна державна адміністрація; Івано-Франківська обласна рада; Національна спілка краєзнавців України
Регіональна науково-практична конференція 'Микуличин в історії Гуцульщини та України: до 600-річчя першої писемної згадки'	с. Микуличин Яремчанської міської ради Івано-Франківської області, будинок культури с. Микуличин	20.09.2012 20.09.2012 7(-)	Івано-Франківська обласна державна адміністрація; Івано-Франківська обласна рада; Національна спілка краєзнавців України

10. Матеріальна база підрозділу (обладнання, придбане за звітний період чи введене в дію на кінець звітнього року)

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Придбання обладнання не проводилось

11. Пропозиції щодо вдосконалення організації наукової роботи в університеті

Навчально-науковий інститут історії, етнології і археології Карпат

Введення практики внутрішньоуніверситетських грантів; Налагодження та покращення зв'язків з іноземними фундаціями, вузами та науковими товариствами.

Директор/Декан

(П.П.)

підпис

дата